

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár
 egy negyedévre 1 fnt 25 kr., félévre 2 fnt 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 I. tized 265. szám, azv. Fried Józsefné urnó házában, hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket
 és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékel árjegyzék szerint számít.

A kézműipar érdekében.

A folyó hó 3-án nyílt meg Budapest, a városligeti iparsarokban a bőripari kiállítás, a legelső azon szakkiállítások közül, amelyeket a kereskedelmi miniszter megbízásából rendez majd időnként a kereskedelmi muzeum.

E bőripari kiállítás 5 csoportra oszlik: 1. Bőrgyártás és timár ipar. 2. Lábbelik. 3. Nyerges és szíjgyártó munkák. 4. Bőröndösök. 5. Vegyesek.

Bennünket e csoportok közül csak az első három érdekelhet, bár a hajdan virágzó timáripar, mely az első csoportban foglaltatik, sajnos, már jóformán kivészében van. De annál virágzóbb a lábbeli készítés, amely különösen néhány valóban törekvő és szorgalmas iparosunk utánjárása folytán utat tört magának a honvédség lábbeli szükségletének fedezéséhez is — és szíjgyártó iparunk is elég jelentékeny ahhoz, hogy vele, a fent említett időleges kiállítás kapcsán érdemileg foglalkozzunk.

De nem pusztán ez a célunk. Nem kizárólag a bőriparosztállyal kívánunk foglalkozni, hanem inkább általában az egész kézműiparral és azon előnnyel, amelyet kisiparunk a kereskedelmi muzeum feladatának helyes megismerése által, az ezen időleges szakkiállításokban való

részvétel folytán elérhet s amelyre törekednie kötelesség, ha csak teljesen figyelmen kívül nem akarja hagyni azt az arany-igaz példaszót:

„Segíts magadon, megsegít az Isten!”

A kézműipar hanyatlása fölött való sopánkodás manap általános. S a legsajátságosabb e jelenségek az, hogy éppen azok a kisiparosok sopánkodnak leginkább, akik csak akkor veszik kezükbe a szerzőt, ha már az éhség kényszeríti őket a munkára, vagy akik iparukat jóformán csak mellékkeresetként üzik s főgondjukat a földszerzés és annak megművelésére képezi.

Mert tekintsünk bár szét itthon, vagy a vidéken: tapasztalni fogjuk, hogy a képzett, szorgalmas, igyekező iparos sehol sincs munka híján és munkája után nemcsak tisztességesen megél, de sőt gyarapszik is anyagi jólétében.

Pedig még e szorgalmas és képzett iparosok közt is vajmi csekély azok száma, akik ismeretüket, szakképzettségüket teljes mértékben és úgy kihasználják, ahogy ez ma, mikor a kormány csakugyan komolyan igyekszik a kisiparosok helyzetét segíteni, lehetséges volna s a túlnyomó rész beéri azzal, ha otthon, a helyi szükségletnek megfelelő elegendő munkája van. A legesekélyebb ambíció sem sarkallja arra, hogy nevé, az általa

üzött iparágban általánosan ismertebb tegye s ezzel magának több anyagi jólétet is biztosítson.

Igy bizonyára könnyen összeszámlálhatjuk azokat a kisiparosokat, akik valamely szaklapot jártnak s természetesen, még csekélyebb lesz azok száma, akik a Budapest, miniszteri támogatás mellett fennálló kereskedelmi muzeum létezéséről tudomással bírnak, vagy ha igen — ennek a kisiparra való nagy jelentőségét ismernek.

Természetes, hogy az ilyen, saját anyagi érdekét sem ismerő iparosan aztán semmiféle néven nevezendő iparoskongresszus vagy ipartörvény nem segít, mert sem olyan törvény, sem olyan kongresszusi határozat nem hozható, hogy a sült galamb a szájába repüljön s aki ma megéli, de sőt még vagyonosodni is akar, az bizony két kézzel fogja meg a munka végét, hogy megállhassa a gátat ama nagy hajzában, melyet a szabad verseny szál.

Szükséges tehát, hogy iparosaink ismerjék azon előnyöket, miket nekik a kormány gondoskodása a kereskedelmi muzeum létesítésével nyújtott s ha ez előnyöket megismerték: rajtuk áll, hogy ismeretüket hasznukra fordítsák és belőle maguknak tőkét kovácsoljanak.

A kereskedelmi muzeum, mint oly

TÁRSA.

Élet és halál közt.

Rajz.

Izzó hévvel tüzött alá a júliusi nap a főváros árnyaltalan utcáira.

Gyújtó sugára oda tüzött ama hatalmas palotára is, mely ott épül a legnépesebb utvonalon és amely valóban monumentális arányaival a járókelők figyelmét már is magára vonja.

Két éve, hogy az épület alapját lerakták s ez évben el kell készülnie az építészeti remeknek: egy palota, minő még a város e díszes útján is párját ritkítja.

Dél előtt 12 óra van s a rekkenő hőség dacára az állványokon és lépcsőkön mindenfelé serényen folyik a munka.

Mialatt az utcán járókelők örülnek, hacsak pillanatra is kipihenhetnek az árnyékban: itt a nap égő hevében ácsok és kőművesek szorgalmatoskodnak. Libegve, zihálva haladnak a téglahordók veszélyes utjukon, lépésről-lépésre nehezkösen vonszolva fáradt tagjukat a téglával telt pontonok sulya alatt. Tekintetük szünet nélkül felfelé irányul — rég elfeledték, hogy minden lépésük az utolsó lehet, hogy egyetlen

ballépés és — alázuhannak a mélységbe... csak előre, mindig előre!

Igy halad a munka rendesen, szabályszerűen. A pallér, aki az ácsok és kőművesek munkáját vezeti, nyugodtan áll egy magas fal árnyékában és figyelmesen tekint végig a munkásokon.

A harmincas évek delén levő lehet a pallér. Űde, még ifjú arcát sötét körszakáll környezi és dióbarna nagy szeme sokkal büszkébb tekintetű, semmint egy rangjából egyénnél gondolnók. Testtartása önzertetes, kissé talán kihívóan is, mint aki magát a férfierő teljében érzi.

Lassan lassen dél felé halad az idő s azon mervben lesz a pallér is nyugtalanabb; ismét és ismét előveszi zsebóráját, hogy a mutatót vizsgálja és tekintete ilyenkor az óráról mindég ama vallas kőműves felé irányul, ott a legelső állványon, aki kezében a kalapáccsal, egy társa segélyével a párkánykockákat illeszti össze.

Pedig a kőműves alig látszik a pallér figyelme iránt érdeklődni — szorgalmasan folytatja munkáját, alig egy szóval fordulva társához is s aztán — e munkaedzett, csaknem dacos arca különben is alig látszik méltónak ily éles megfigyelésre.

És a pallér tekintete mégis állhatatosan az alakon nyugszik s úgy rémlik, mintha

nyugtalanága mindannyiszor fokozódnék, ahogy a munkás megfordul és egyenesen az arcába tekinthet. De végre mégis leküzdí nyugtalanságát és ajka szabadon bocszítja a kaczkias bajusz hegyét, melyet idegesen tölt ide-oda, mert az oly rég várt idő végre elkövetkezett: órája delet mutat s a közeli tornyokban megkondul a déli harangzó.

Éles futty jelzi a déli pihenőt és elnémul a kopácsolás, a hatalmas emelő csigák nyirkorgása, a halomra döntött kövek tompa dübörgése.

A megkönnyebbülés mély sóhaja száll fel a munkások kebléből, aztán lejönnek az állványokról és összegyűlnek lent az udvaron, hová nejjük vagy leányaik elhozák a délebedet s ahol aztán ismét elbeszélgethetnek egy kissé, valódihatnak egymással és megerősítheik a családi köteléket, mit nem egy veszedelem fenyeget szerteszállással.

Az emelkedő építmény csaknem egészen elhagyott, csak fenn a harmadik emeleten időz a pallér az állványon és mellette ama széles vállú kőműves, kit az imént olyan makacs figyelemmel nézett.

— Így hát a mellett maradtam, mondja a pallér. Szeretném, ha lelkiismeretes ember vezénné a munkát... amint már mondtam, a tetőzet gerincét kell kimérni s minthogy ön már ácsmunkát is végzett, e

sok egyéb életrevaló intézményünk, Baross Gábor kereskedelmi miniszter gondoskodásának és zseniáltságának köszönheti létesülését.

A muzeum a városigetben, az 1885-ik évi országos kiállítás impozáns iparcarnokában van elhelyezve és célja: hogy közvetítő legyen az ipar és kereskedelem közt, vagyis, hogy ipari termékeinknek kereskedelmi piacot teremtsen.

E végből a muzeum igazgatósága állandó kiállítást tart fenn mindenféle beküldött ipari termékekből, gondoskodik róla, hogy a bel és külföldi kereskedők vagy azok megbízottai e kiállításokat meglátogassák, felvilágosítást ad nekik arról, hogy egyik másik, tetszésüket megnyert iparcikké kinél, milyen mennyiségben és milyen árban kapható, sőt az eladó iparos és vevőkereskedő közt le is bonyolítja az üzletet.

Hogy gyakorlati példával szolgáljunk:

N. N. szentesi kosárfonó, talicskacsináló vagy csizmadia felküldi a maga készítményét a kereskedelmi muzeum igazgatóságának, megírja annak árát, ha nagyban kell szállítania, valamint körülményesen azt is, hogy esetleges tömeges megrendelésnél, milyen határidőre, mennyit képes a minta szerinti iparcikkéből előállítani?

Természetes, hogy ez a felküldött minta nem lehet valami kontármunka, hanem olyan, amely a világpiacra is megállja a helyét.

A kereskedelmi muzeum igazgatósága erre felveszi a beküldött iparcikket a kiállításba, megmutatja azt a kiállítást látogató bel- és külföldi kereskedőknek, felhívja rá a figyelmüket s — mint már fent is mondtuk, — mindenben elősegíti a kisiparos törekvését, hogy iparcikkeinek vevőt és állandó piacot szerezzen.

Sőt tovább megy a kereskedelmi muzeum gondoskodása.

Eladás végezt bizományba veszi a beküldött iparcikkeket és az üzletet vevő és eladó közt teljesen lebonyolítja.

Azt hisszük, hogy ennél többet kívánni már alig lehet s ime, Baross Gábor kereskedelmi miniszter gondoskodása a kézműipar iránt még tovább megy, amikor újabban az iparszövetkezetek megalakítását tűzte ki feladatának, amelyek nemcsak eladási raktárra vennék az ipartermékeket, de sőt még — az eladás sikerültéig előleget is adnának az illető iparosnak beküldött árujára, hogy az így előre kapott pénzből új anyagot szerezhesse be az ipar további folytatásához s így a kész árut ne legyen kénytelen potom áron elvesztesgetni.

Ime ennyi előnyben részesül a kisipar a kereskedelmi muzeum által, amely mindenki előtt nyitva áll, akit egy kis ambíció előretörekvése sarkal.

Kiszámíthatlan anyagi előny ez minden iparosnak, aki iparát komolyan veszi, mert módot és alkalmat nyújt neki arra, hogy a helyi szükség fogyasztás korlátaitul terjeszkedjék és iparának még a külföldön is piacot teremtsen.

Igaz, hogy ez intézmény jövedelmeiben nem minden iparág részesülhet, de mégis tulnyomó azon iparágak száma, amelyek igénybevehetik annak áldásos voltát.

Igy, hogy többet ne említsünk: a bőrpar, az agyagipar, a kosárfonók és talicskakészítők, de sőt a férfiszabók, asztalosok és esztergályosok is igénybe vehetik a kereskedelmi muzeum közvetítését és versenyre kelhetnek a főváros e nemű iparával.

Megtehetik ezt annyival is inkább, mert részükön van e versenyben, a fővárosi iparoséhoz viszonyítva, jelentékenyen csekélyebb rezszi előnye. Olcsóbb műhelyben, olcsóbb munkaerővel, sokszor olcsóbb anyaggal is dolgozhat, mind oly előnyök, melyek már felig biztosítják ré-

szére a sikert és kell, hogy munkakedvét, iparkodását fokozzák.

Természetes, hogy e versenyben is úgy van, mint minden versenyénél. Nem elég benne résztvenni, hanem minden tehetségünk és erőnk megfeszítésével kell azon lennünk, hogy a legjobbat, a legelőkeltebbet nyujtsuk.

Csak így kíséri áldás igyekezetünket s csak így érhetjük el azt, amire törekednünk kell: iparcikkeink kelendőségét, iparunk felvirágzását, jó hírnevet és anyagi jólétet.

A pálya nyitva áll mindenki előtt, csak akarnia kell, hogy előre haladjon, de ezt aztán legjobb tudása és tehetsége szerint kell akarnia.

S vajjon — aki iparát komolyan veszi, aki abból akar megélni és családjának jólétét biztosítani — ki ne akarna, mikor részére oly sok előny kínálkozik, mint ahogy fent elsoroltuk.

Ne sopánkodjanak hát iparosaink a kisipar hanyatlása fölött. Az időt, amit erre fordítanak, bizony hasznosabban is értékesíthetik, ha érdeküket helyesen fogják fel és megragadják a kínálkozó alkalmat, mely nekik a kereskedelmi muzeumban anyagi előnyt biztosít.

Bontakozzanak ki a helyi forgalom szűk korlátai közül, keljenek versenyre s ne feledjék, hogy:

Isten is csak azt segíti, ki magán segít!

Distingváljunk. Nagy öreg ágyúval ront ellenünk a „Csongrád megyei Közlöny”, amiről hogy „Hamis céger a lakt” című egyik legutóbbi közleményünkben rámutattunk azou merev ellentétre, mely az ő címe és közéleti állásfoglalása közt létezik s a melynél tova — azért, mert neki a vármegye egyik-másik hivatalnok nem tetszik — annak a vármegyének a megsemmisítésére tör, sőt már le is törli a hivatalos térképről, amelynek a nevét a homlokára írta.

Kár, hogy ez az öreg ágyú rozsdamart: egyike azoknak a tiszteltgerjesztő

munka nem lesz nagyon nehéz. Aztán — és itt tekintete a szomszédos épületek tetőzetén tévedezett — a munka nem is jár veszélyel, ha nem szédülős.

— Oh, az nem vagyok! felelt a köműves és becsületes arczán megvillant a büszke öröm sugára, hogy éppen őt bizzák meg a fontos munkával, melynél megmutathatja szakképzettségét.

Észre se veszi, ahogy a pallér hirtelen elfordul tőle és alig palástolhatja felindulását, izgatottan morgogja:

— Végre! végre!

A pallér most eltávozik és csaknem rohanó léptekkel halad lefelé a második emeletig; itt egy pillanatra megáll és kémlő tekintete szünet nélkül ama kis keresztutcán pihen, mely a főttől közvetlen közelében ágazik befelé. Szemében a megelégedés kifejezése villan meg s aztán gyorsan halad lefelé, míg végre földet ér. Néhány lépés — és hirtelen bekanyarodik ama keresztutcácskába.

Magas, erőteljes nőalak jó itt vele szemben. Egy pillantás, a rokonlelkék egyetértő pillantása és már ott van e nő mellett.

— Magda, kegyed nem tartotta meg ígértét —

A nő félénken tekint fel hozzá.

— Nem lehetett. Legjobb akaratom mellett sem lehetett.

— Nem lehetett? hangja tompa, csaknem rideg volt. És mi akadályozta kegyedet?

— Tudja, hogy férjem rendszeren az időtjűt jön haza; nem lehet — nem lehet —

— Nem lehet őt elárulnia? Nem szabad hozzá hűtlennek lennie, mikor végre nyílt fellépésről van szó? No, igen, ha így van, akkor csakugyan nem lehet, persze hogy nem lehet!

És gunyosan felcagott és utját akarta állni a nőnek, aki már csaknem elérte az utcacsarkot, melyet csak néhány lépés választott még el az épülő palotától, ahová igyekezett.

De végre is leküzdte indulatát és hangja élénken tükrözötte vissza visszafojtott égő szenvedélyét, ahogy folytatá:

— De kegyed tudja, hogy szeretem, örökké szeretem s hogy végre enyémém kell lennie, enyémém, ha ég föld összeszakad is!

— Az istenért, hallgasson! szemeiben kinzó aggodalom tükröződött és kérő tekintete észreteríté az őrvöngőt.

— Igérje meg hát legalább, hogy később még beszélhetek kegyeddal.

A nő igent intett a fejével s aztán eltűnt az építő palota boltíves bejárata alatt, hogy férjének, ki a pallérral imént folytatott beszélgetése után szintén lejtött az állványról, az udvaron kitalálja az ebédet.

S aztán csakhamar hazasiettet ismét. De ez a sietség nem az otthon után való vágy kifolyása! Nem, jól tudja, hogy otthon vannak reá és azt is, hogy ki az, aki várja.

Egy félreesső utczában találkoztak ismét. A pallér időközben nyugodtabb lón, vagy legalább erőszakal leküzdte szívének lázongó érverését, mert szemének nyugtalan, tétova tekintete ha némán is, de annál ékezőlőbben még mindég szerelemről beszélt.

Ereiben lázasan lüktetett a vér olyan erővel, hogy szétpattanással fenyegette s mindez e nőért, — e nőért, aki a más felesége . . .

A más felesége ez az asszony, aki most előtte áll!

— Nos, remélem most reményt nyújtóbb választ kapok kegyedtől, mint az imént, tagolá hévvel. Magda! kérem, könyörgök: legyen irántam könyörületes!

— Csak ne kizozna annyira az aggodalom, a rettegés . . . csak ne volna a férjem. —

— A férje és mindég csak a férje, szakítá félbe haraggal a pallér. Nem, Magda,

ódon láfőléknak, amelyeket ugyan a műzeumok keresve-keresnek, de amelyeket manap a műzeumlátogató gyermek is játszva simogat végig, mert senki benn sem tesz nekét kárt. Mert amit ez öreg ágyú felénk dörögni vél: az első hangtól az utolsóig újból csak nekünk ad igazat. Igenis, hamis cégér alatt indult világga, mert ha szerkesztőjének régi ideálja, hogy Szentes önnálló törvényhatóság gá alakuljon, akkor, mint lelküismeretes hírlapíró, egy pillanatra sem lett vala szabad azt a cégért kitűznie, amelyet kitűzött, nem írhatta lapja homlokára „Csongrád megyei Közlöny”, hacsak bebléne nek régi ideálját nem akarta profánizálni.

Távol van tőlük a gondolat, hogy a lap társ velünk egy gyékényen áruljon. Nagy tisztelet volna s nem kérünk belőle. De aki büszkén veri a mellét, hogy csak egy mértékettismer: a törvényes mértéket, az jól a lába elé nézzen, nehogy megbolójék. S ne tévessze össze az egyént az eszmével, mert a hírlapírónak a törvényes igaz mértékén kívül egyik legfőbb kötelessége az is, hogy distingválni tudjon.

Hát igenis, lapunk címe „Szentes és Vidéke” s vajjon mi felelünk-e meg szigorúan e címnek, mikor Szentes város polgárainak anyagi jóléteért, a közvagyon illetékelen elpazarlása ellen küzdünk és ezért az előjáróságot kívánjuk felelősségre vonatni — vagy talán azok, akik ezen előjáróság kedvéért, pajtáskodás vagy rokoni kötelekek révén, magának a polgárságnak anyagi jólétét, a közvagyont is prédálul dobják? Szentes város tisztikara nem maga a város s azt hisszük, a lap társ nem fog lapunkban soha egyetlen szót sem kimutatni, amellyel e kettőt összezavarjuk vagy a tisztikar hibáit — lapunk címe ellenére — olyan abszurdumot mondunk volna, hogy szünjék meg hát Szentes város és olvadjon bele esetleg Csongrádba, vagy Mindszentbe. No, mert hogy ez nagyon nevétséges és furcsa módja volna a közéleti sérelmek orvoslásának, épp olyan furcsa, mint amilyen a lap társnak már két vezércikkelyben is kifejtett azon nézete, hogy mert — szerinte — egyik másik megyei tisztviselő sérelmet követ el Szentes város ellen, hát szünjék meg Csongrádvármegye.

A törvényes mértékben itt nagyot tetszett botlani. Mert az a nagy fennen hangoztatott törvényes

mérték csak Cervántesz hőseinek sugallhat ilyen nyakatekert gondolatokat, de nem komoly hírlapíróknak, s főleg nem olyanak, aki maga állítja fel maga előtt a törvényes mértéket.

A törvényes mérték, ha ezt is hamis cégérül nem használja, ez esetben azt sugallja az elfogatatlan hírlapírónak, hogy törvényes eszközökkel igyekezzék propagandát csinálni azon vélt közéleti sérelmek törvényes orvoslására, melyeket rosszal s amelyeket ő fedezett fel.

Ha aztán törvényes fóruma utján bebizonyul, hogy a hírlapírónak igaz a váto, hogy az a közéleti sérelmet tényleg elkövetett: hát még akkor sem a vármegyének kell megszűnie, hanem akkor igenis bűnhődnie kell annak a tisztviselőnek, aki azt a közéleti sérelmet elkövette.

Mert a köz nem szűnhet meg egyes tisztviselő, sőt egész hivatalnokai kar hibája miatt sem. Csak hogy ez igazságnak feltölgázó több elfogatatlanság szükséges, mint amennyivel a „törvényes mérték” nek nálunk kizárólagosan szabadalmazott lovajagi birnak s főleg szükséges, hogy aki miről ír — abban helyesen tudjon distingválni.

Csak hogy persze, a törvényes fórum előtti, törvényes mérték szerint való jogorvoslat az, amitől a rettentetlen jogorvák fázósan tartózkodnak, ami bizonyára nem azért történik, mintha nagyon meg volnának győződve arról, hogy az a jogsérelem valójában létezik s nem pusztán betegesen izgult agyakk deliriumának fantasztikus képződménye.

Ezért is kerülik aztán a törvényes jogorvoslatot s ezért erőszakolják a tojásnak hegyére való állítását olyanképen, ahogy Kolumbus cselekedte.

Csak hogy az Kolumbus volt! S az általa bemutatott képlet igaz ügyet szolgált. Nekünk nem fáj, akár tologarja a „vármegye urainak” a szepterét a lap társ, akár kátyuba tereli: az azoknak az uraknak a doiga. De hogy mi nem bezzútnk senkit az igazság rovására, akár a vármegye, akár a város „ura” legyen, ezt csak legutóbbi számunk vezércikkelyben is megmutattuk.

A lap társ pedig, aki azt írja, hogy „arról ő nem tehet, ha Balogh Jánost közéleti multja és szép

lőtlen jelleme után többre becsülé, mint a vármegye urait.” — még ezt sem mondhatja magáról. Mert azt csak megengedi, hogy ez „bécézés” s hogy — ha semmi kifogásunk nincs is az általa így felmagasztalt köztisztviselőnek jelleme vagy közéleti szerepése ellen, de olyan elfogatlanok nem vagyunk, hogy úgy jellem, mint közéleti szereplés terén a vármegye tisztikarában párját ne találjuk.

Arra, amit a lap társ feidézett rövid mondásában elkövet, a magyarnak nincs is kifejezés, mert az idegen a magyar jellem előtt. A német azt mondaná rá: Lobhudelei. Végül, ami a t. lap társ éreg ágyújának utolsó lövegét, az éjnek évadján átváltozó tányért illeti: kétségesen elismerjük, hogy ez finom és szélemes röppentyű.

Sajnáljuk, hogy mi nem vagyunk képesek a tisztességes hírlapírói stílus hasonló magaslataira emelkedni s így kénytelenek vagyunk ezt a fegyvertet a lap társnak átengedni. Hordozza belében!

Egy életre való eszme.

Dr. Kardos Albert gimnáziumi tanár lapunk kitűnő munkatársának tollából a „Csongrád megyei Közlöny” tegnap számában „Szentesi gimnáziumi egyesület” czimmel egy figyelemre méltó cikkely jelent meg, amely meg egyrészlő írójának a tanügy iránt való nemcs érdeklődését igazolja, másrészlő életünk bizonyosága annak, hogy irótársuk mily szép harmóniában egyesíti a példáját iránt való rajongó idealizmust a gyakorlatiassággal.

Figyelemre méltónak mondottuk a cikkelyt, pedig ha feltűnőnek nevezzük sem mondunk vala sokat.

Mert nem kevesebbről van e cikkelyben szó, mint a Szentes városi gimnázium jövőjének biztosításáról, arról, hogy e jövő szilárd megdöntöhetetlen alapra fektetessék, melynek sarkkövei a társadalomban gyökereszenek.

Jól mondja cikkirő, hogy: „egy teljes középiskola fenntartása máj napisig rendkívüli áldozattal jár, a jövőben pedig folyton növekedő terhet rak a fenntartó testület vállaira. — Az iskola, mint minden élő szervezet és az életre ható intézmény, mind nagyobb és nagyobb mértékű fejlődésnek néz elébe és a szellemi előhaladás természetesen megfelelő anyagi áldozatot von maga után.” S hogy: „A szentesi községi főgimnáziumra e fiziológiai törvény meginkább áll, mint más iskolákra. Hiszen a mi intézetünk csak most indult fejlésnek és még a legszebb mérték szerinti teljességet sem érte el, akár anyagi felszerelését, akár szellemi erejét tekintünk. Szentes városának még sok költéséget kell ez alkotására befördíteni, míg csak a törvény minimális követelményeinek is megfelel; bőviteni kell az épületet, gyarapítani kell a berendezést és szaporítani kell a tanári kart. — Pedig ha azt akarjuk, hogy a szentesi gimnázium méltóan betöltsé hivatását, még ezzel sem tett elég a város, hanem igyekeznie kell intézetünkkel egyenlő színvonalra emelni és így versenyre lépésé tenni az általi és jobb felekezeti középiskolákkal.”

Szentes város e terhen kíván hát könnyíteni, amikor a társadalmat hívja fel, hogy a maga hatáskörében mozgalmat indítson egy „Szentesi gimnáziumi egyesület” létesítésé céljából.

És ahogy ez az eszme megragadja, ahogy annak megvalósítására cikkelyjében megadja a kezdeményező lépést: nem áll meg feluton.

Az a létesítendő egyesület nem pusztán arra legyen hivatva, hogy az iskola fenntartó város terhen könnyítsen. Pótolnia kell nek a más gimnáziumok internatusát, alumneumát, latifundiumait. ha nem is teljes mértékben, de legalább annyira, hogy alapítványai részben a szegény sorsu tanulók nevelésére fordíthatassék és így „a szegényebb osztályok előtt a szellem magasabb világa hozzá férhetővé tétessék.”

„Aki a tanügy iránt érdeklődnek — mondja a cikkirő — és a kik szívükön hordják e nagy hivatású intézet sorsát, jó lesz ha idejekorán más segédesszők után néznek és nem teszik végső próbára Szentes városának

ennek meg kell változnia, nem mehet így tovább — és miért is ne lehetne másként?

A nő oldalt, lopva pillantott reá és tekintetében félig öröm, félig búszkeség tűrkörzött vissza.

De a férfi egyszerre olyan csendes, szinte ijesztoen csendes lón, míg végre, hosszszas gon olkozás után folytató :

— Igen, ennek a kínos helyzetnek meg kell változnia, bátha a sors is kezünkre játszik, ha például a férje — gondoljon veszedelmes mesterségére — ha valami beleset érné, ha —

Hirtelen elnémult, ahogy észre vette, hogy a nő kérdően, komolyan, szinte talány-szerűen tekint reá és arca egyszerre halványra vált e tekintet sulya alatt. De sokkal mélyebben agyába férközött már e gondolat, semhogy újból és újból fel ne idézte volna.

Aztán halk, suttogó hangon beszélt, egészen odahajolva a nőkhöz. Izzó lehellete homlokát érinté és a nő hitt az árulónak és ráhagyta magát beszélni... holnap...!

Ez a „holnap” pedig úgy égette az agyvelejét, soha nem szűnő hévvel, örületes lobogással, ahogy most szinte támo lyogva visszamegy az épülő palotához.

Nem, nincs többé visszatérés —

csak előre, mindég előre! Ezt az egy lépést meg kell tenni, vezessem bár kárhozát vagy boldogsághoz.

Volt idő, mikor leküzdötte e szenvedelmet, mikor minden erejével ellenszeggült szive sugallatának, mely folyton ösztökölte, hogy a nő után most is vágyakozzék, akit titkon már évek óta szeretett, de akit időközben egy egyszerű kőműves, most alárendelje, veit nöl. — De aztán látta, hogy ez a nő sem idegenkedik tőle és ahogy egyszer kísérletet tón, hogy a régi viszonyt újból felujtsa: menthetlenül, feltartóztat-hatatlanul elmerült a tiltott szenvedély örületes forgatagában.

Az utóbbi hetekben aztán többször összejötték titokban, biztos bűvhelyen és senki sem gyanította, hogy e szorgalmas derék ifjú asszony, ki szerető figyelemmel ápolta házi tűzhelyét, ki napnapra szorgoskodó sierséggel vitte el férjének az ebédet, odalobja magát a csabító, hitegető ígéretek martalékául.

(Vége köv.)

ugyis majdnem teljesen kimerített áldozatkészségét, mert tartok tőle, hogy egyszer csak megalkalja a mindinkább növekedő megterhelést és nemcsak a természetes fejlődés követelte új kötszetre nem vállalkozik, hanem az eddigi nem éppen szűkre szabott kiadásokat is fukarkodva kezdi megnyírni.

Es vajjon nem e az egész társadalom kötelessége érdeklődni a tanügy iránt, nem kötelessége a tehetősebbnek, gazdagabbnak, kiegyenlítői a sors egyenlőtlen kegyosztását azzal, hogy javából a szegényebbnél is juttasson főleg ott, ahol e segélynyújtással annak szellemi előhaladását segítheti elő?

Igenis, szent, elodázhatlan kötelesség ez s e kötelességre szép példában mutat rá a cikkirő, amikor azt mondja:

„A társadalomnak, a gazdag és tehetősegeknek ilyen közreműködése lebeghetett íj. Bartha János polgártársunk szeme előtt, midőn gimnáziumunkat a köznök, a város összes lajosainak újabb megterhelése nélkül akarta kiegészíteni és midőn a jó példa kedvéért, igaz lelkeséssel 1500 forint ajánlott fel iskolai célokra.”

S vajjon csak egy ily íj: Bartha János kerülközve Szentesen? S a tehetőse társadalom nem kívánna nemese versenyre kelni ezzel egyszerű, de feünköl gondolkozású polgártársunkkal az áldozatkészségben?

Elszomorító volna, ha ez a magasztos példa követőkre nem talál s még elszomorítóbb: ha társadalmunk szűkkeblőséggel zárkózna el a résztvevőtől ott, ahol az egyes ilyen példaadással van.

Es sem mi, de a cikkirő sem hisz ily szűkkeblőségekben, mert különben meg sem penditi az eszmét és nem mondaná, hogy: „Alakulni kell Szentesen egy nagyobb arányú egyesületnek, mely a társadalom és általában mindenütt állandó érdeklődést keltsen főgimnáziumunk iránt és a mely vendés, pártól és alapító tagjainak évi hozzájárulásából, gyűjtésekből, adományokból és hagyományokból származó alapított létesítmény és a városnak, mint iskola fenntartónak évenként jelentékeny összeget bocsásson rendelkezésére.”

Ilyen egyesület volna a „Szentesi gimnáziumi egyesület”, amelyre, — mint már fent mondtuk — azonkívül hogy az iskola fenntartásához hozzájárul, más magasztosabb feladat: „a szegénysorsú tanulók segélyezése” is várna.

Hazánk középiskolái három csoportra oszthatók: államiak, felekezetiék és községiék.

Az első csoportbeli gimnáziumokról bősegesen gondoskodik az állam minden tekintetben; a felekezeti gimnáziumok csaknem kivétel nélkül táptüzetekkel vannak kapcsolatban, melyben a szegény sorsú tanuló vagy ingyen ellátást, vagy pedig nagyon csekély díjért kap élelmet és lakást. Ezenkívül ezen felekezeti intézetekről már az ösök vallásos buzgalma gazdagon gondoskodott nagylelkű hagyományokkal, úgy hogy ezen intézetek némelyike kiterjedt latifundiumokkal is bír és gazdagnak mondható. De gondoskodnak e gimnáziumokról az élő hívek is folytonosan. Hiszen a szászvárosi ref. kollegiumnak a nemeselelkű Kun Kocsárd gróf mostanában ajándékozott 100,000 forintot haladó vagyon.

Legszegényebb a községi középiskolák helyzete, mert hiszen ezek kizárólag az iskolafentartó községre vannak utalva; a melytől alig kívánható, hogy a minimális fenntartási költségnek túl meg egyéb dotációban is részesítse az intézetet.

Am még e községi középiskolák közt is a legmoshatóbb eddigé a mi városi gimnáziumunk helyzete, mert egyébtől már mindenfelé segítségére jött az iskolafentartó községnek a társadalom egy-egy „ruhágytel” „filléregylet” vagy „szegény tanulókat segélyező egyesület” megteremtésével.

A „Szentesi gimnáziumi egyesület” létesítésével tehát csak egy adósságot róna le a társadalom az iskolafentartó város iránt. A név volna más, maga a kitűzött cél — amennyiben az egyesület az iskola fenntartásához is hozzájárulna — szélesebb körű, de alapjában egy volna más városok hasonlúval egytelével.

Hogy a társadalom miként, milyen eszközökkel törekedjék e cél elérésére? —

erre nézve cikkirő csak részben ad utmutatást, amikor azt mondja, hogy az alapot tagsági díjak, alapítványok és jótékony hagyományok alkotnák.

Említi ugyan azt is, hogy „több oly forrásra tudna rámutatni, amelyből könnyen meggyarapodhatnék Szentes városának gimnáziumi alapja” s e források közül a vármegyét és államot meg is nevezi, de aztán — igen helyesen — mellőzni kívánja épp ezeket.

Igen helyesen, mert ezek bevonásával, legalább részben, megszűnne főgimnáziumunk tisztán városi jellege és ezzel teljes függetlensége.

Am amely forrásokat a cikkirő meg nem nevez, amelyek legkevésbé sem feyegetnék e tanítványtunk független voltát — e források annyira nevezetese, annyira figyelemre méltók, hogy mi — igenis — már most rá kívánunk ezekre nyitlan mutatni.

Itt vannak első sorban a hitfelekezetek s főleg ezek közül három: a református, katolikus és zsidó, melyek csakugyan erkölcsi adósságot rónak le a város iránt, ha egy-egy nagyobb alapítványt tesznek a gimnázium javára.

S nem monduk sokat, ha azt állítjuk, hogy ezen alapítvány nem lehet kevesebb, mint egy-egy tanszék biztosítása. Mert a nevezett három egyház híveinek vagyoni helyzete megengedi, hogy ezt maguk megterhelése nélkül tegyék és kétségtelen, hogy a városi gimnázium jótéteményét — az itthon való iskoláztatást — leginkább ezek fia élvezik.

De itt van négy gazdag pénzintézetünk is, amelyek mindenike olyan kedvező üzleti eredményre járja mindenkor évi mérlegét hogy egy ily társadalmi mozgalomnál joggal várhatunk tőlük egy-egy nevesebb alapítványt.

Ime, e felsorolt tényezők maguk megvethetnek az egyesület alapját, amelyet nagyra növelni, fejleszteni, fenntartani és állandósítani: a társadalom kötelessége volna.

Az impulzus megvan adva dr. Kardos cikkelyében.

Vaj ne legyen e cikkely: kiáltó, elhaló szó a pusztában!

Bánfalvi Lajos.

Ujdonságok.

Szentes, 1890. szept. 14.

Egy hét.

A forró nyári napok után ugyancsak hamar köszöntöttek be az ősz hűvös levegőjével az unalmas esős napok, úgy hogy a hivatalos bejelentést egy egész hó hosszal megelőzték.

Ez a hűvös időjárás azután nem kevés kellemetlenséget okozott a ficurak körében, mert hogy így korán kell őszi gúnyrót gondoskodni.

Már most is egymást verik le lábról, a retráló migrénes influenzás gavallérok, kiknek legnagyobb bosszúságára az ostromlótól hőlgyek most még olyan lenge védőbátja által is jól vannak megvédve, mint a székendő.

Azt mondják, hogy a község is a miatt nem megy szinházba, mert Halmaynak az egész gárdája is fluenzában szenved s fél a ragályos betegségtől.

Persze, persze! mert hát ez másképp nem is magyarázható. A színésznőknek meg vannak a maguk udvarlói, akik ezenfelül még másokkal is érintkeznek, ezek viszont egy harmadikkal és így tovább; míg egyszer csak arra ébrednünk, hogy az egész publikum influenzás s csak a prűszkölések és orrfuvások harmóniáját zavarná a primadonna csengő danája.

Átkozottul egészségtelen is ez a szeptemberi időjárás, mikor beköszönt a diákhu-

zás ideje, kivált a szülőkre nézve, kik tárcza lapulási körtüneteket konstataálnak,

Hanem hát ennek is csak vége lesz. A jó reményesség behegeszti azt a sebet, melyet ez az „iskoláztatás”-nak nevezett császár-vágás ejtet.

Különben a jövőbe vetett bizalom és jó reményesség sok más sebet is behegeszt. Hogy többet ne mondjunk: a Sima Ferencz morális jogerzéstét ejtet sebet is — Csongrádvármegye jövőendő bukása és Szentes város leendő önálló törvényhatósága.

Ha nem az, hát más.

Ez még a jövő titka, mert hogy az érdek, az sokfelé vonz! Ma erre, holnap arra.

Ez az időjárás azonban egy cseppet sem gátolja az ünnepek arjában lubiczoló lagyváradiakat, debreczenieket, kik most élnek a királyjárás izgatott napjait.

Hej bizony! nem minden nap látogat el a felseje az alföldre s a hagyományos magyar lojalitás nem sűrűn ülhet ilyen ünnepeket.

Meg kell hát ezt becsülni érdeme szerint! És Nagyvárad, Debreczen megbecsüli.

Debreczen, Nagyvárad örömrában; Budapest egy része, Pozsony, Győr meg számos Duna-menti község a haragos tarjagos hullámu Duna szennyes arjában.

Hol itt az osztó igazság?

Miféle sors ez, amely ilyen egyenlőtlenül mér a földi javakat és örömet?

Vagy miért is kérdem?

Hiszen „Sors” asszonyság édes testvére Juszticiának.

Ez is, az is bekötött szemmel jár — hogy lehetne hát igazlató!

— Személyi hírek Zsilinszky Mihály főispán a f. hó 12-én haza érkezett és a f. hó 13-án, Stammer Sándor alispán társaságában a Tüzköveshez ment Bethlen

András gróf földmívelési miniszter fogadtatására. Innen a főispán a fővárosba utazott. — Stammer Sándor alispán ma reggel Mindszentre utazott, hogy az odaérkező vácegyházmegyei püspököt fogadja.

— Miniszter a töltéseken. Bethlen

András gróf földmívelésügyi miniszter körútra indult a múlt héten, hogy szemlét tartsen a tiszai védművek fölött. Rövid minisztersége óta először történik ez s hogy így hamar szakított magának időt a szemle megjelésére: örvendetes bizonyúsággal szolgál a tiszai alföld biztonsága iránti élénk érdeklődésének. A miniszter a f. hó 12-én érkezett Gyomára Károlyi Tibor gróf társulati elnök kíséretében. Az érkező miniszter Fekete Márton főigazgató fogadta s ő kalauzolta végig a társulat védőtöltéséin. Hozzánk, Tüzkövesre a f. hó 13-án érkezett a miniszter s ide Zilinszky Mihály főispán is eléje ment. Innen a Tiszán átkelve Csongrádra megy, ahol Kállay Albert szegedi főispán és a csongrád-süvénhízi armentesítő társulat kormánybizosa járja s aztán a Tisza jobb partján haladva, szemléli meg az új védvonalat Felgyőig, ahol Károlyi László gróf vadászalakában meghál, hogy majd szemleutját Szegedig folytatassa.

— Kölcsonkonverziók. Egyszerre vármegyénk két armentesítő társulatának kölcsönkonverziójáról is kapunk kedvező tudósítást. Az egyik a körös-tisza-marosi árm. társulat, amely a f. hó 7-én Várárhelyen

A SOULACI AFÁRSÁG (FRANZÖZ-ORSZÁG)
Dum MATHURONNI, prior
Főtisztelendő Benedek rendi atyái
**Fogvize, Fogpora
és Fogpastája**
2 arany érem díjazott 1884. június 18-án
A legmagasabb kitüntetések
Feltalálattól 1373 ikéven BOURSARD PÉTER
prior által.

A főtisztelendő benedekrendi atyák
fogvizeinek használata, napok óta minden
esetben vizbe véve, megakadályozza és
pragmatikusan a fogak olvasztását, melynek
folyamatos és szilárdabb kölcsönös, a
menyében a fogakat
erősíti s teljesen egészsé-
gesé változtatja.

A szolgálatot tiszták
lelki olvasztásának, mis-
tón okok ezen rept és
practikus készítménye-
re figyelmeztetik, ki-
nyel a legjobb gyógy-
szert és a fogvizek ellen
egyonlú óvszert képe-
zik.

A ház 1876-ban épült 1887-ben.
Vezényneve: **SEGUIN** 106 & 108, rue Fraux-de-Segrey
BORDEAUX
Kapható minden nagyobb illatszertárában, gyógyszerárban és fogászati kereskedésben.

Pályázat.

Felhívtnak mindazok, kik a szentesi polgári körnek f. é. november 1-től 1891. évi szept. György napig, esetleg továbbra is legalább két tágas-szobából álló helyiséget haszonbérbe adni s ezen körrel egyttal a vendég-lősi állást elnyerni-őhajtják, hogy folyamodványaik az évi október 1-éig aláírottmal nyújtsák be, kintél a szükséges föltételek is megtudhatók.

Szentesen, 1890. szept. 13.

Balázsovits Norbert,
körelnök.

Első cs. kir. Duna gőzhajózási társaság.

Tudósítás.

Van szerencsénk köztudomásra hozni, hogy a hajójáratok Szeged—Szolnok között f. hó 14-ikétől, a régi menetrend szerint, újból közlekednek.

Szentes, 1890. szeptember 13-án.
AZ ÜGYNÖKSÉG.

3-2

Eladó

egy díszkard, a következő felirattal: „Takács Ádámnak, polgári és művészi elismerésül a szentesi nők, aug. 21. 1861.“ — Értekezhetni Schwarcz Lőrincz postamesterrel Koódságon.

Hunyady Lajos

kasznár úrnak a Vekerlaposon 22 hold földje dinnye alá kiadó. Értekezhetni Zsoldos Ferenc fakereskedőnél.

1-50
Sarg Glycerin-fog-Crém-je,
A fogak szépsége Rövid használat után nélkülözhetlen fogtisztító szer

KALODONT
Orvosrendőrileg megvizsgálva.
Uton nagyon praktikus. Illatosan udító.
A leggyöngédebb fogzománra is ártalmatlan.

Jegyzet: Németországban, Franciaországban stb. a legnagyobb sikerrel behozva, ugy az udvarnál, valamint a magas körökben és a legegyszerűbb polgári családnál használatban van.

Kapható a gyógyszerárakban, darabonként 35 krért.

Szentesen: id. Várady Lajos gyógyszerárban.

Ifjú Vecseri Jánosnak

vásárhelyi-útszéli két fertály tanya-földje eladó. Alkut lehet tenni III. t. 129. számú házában. 3-2

SCHLICK-féle Vasöntöde és gépgyár részvény-társaság Budapest.

Gyár és irodák:

VI., külső váci-út 1696. 99. sz.

Városi iroda és raktár:

VI. Podmaniczky-útsza 14. sz.

Ajánlja kitűnő és szilárd szerkezetű, számos első díjjal kitüntetett:

SCHLICK-féle szab. 2 és 3 vasú ekéit és szabadalm. mélyítő ekéit, mélyítő ekéit önzvetéssel, eredeti Schlick és Vidats-féle egyvasú ekéit, talajmívelő eszközök boronált és rögtörő hengereit.

Schlick-féle szab. „HALADÁS“ sorbavető gépeit.

Szóróvető gépek, többvasú ekékre alkalmazható tengeri- és repn-űtető készülékek. Készletben vannak továbbá: gőz- és jég-gáncseplő készülékek, gabonatisztító rosták (Baker és Vidats rendszer), takarmánykészítő gépek, tengeri morzsolók és darálók, őrlőmalmok és olajmalom berendezések.

Eredeti amerikai levekötő és marok-rakó arató gépek és fűkaszáló gépek

Legjutányosabb árak.

Előnyös fizetési feltételek.

Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve.

Kiváló tisztelettel

A SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság igazgatósága.

Új fodrászüzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a piactéren, a ref. egyház új bérházában. Nagy Ferenc úr kereskedésével szemben

új női és férfi fodrász-üzletet

nyitottam és minden e szakba vágó munkát jutányosan és izléseesen teljesítek.

Üzletemet a nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlva

Szentes, 1890. szeptember hó.

tisztelettel:

Demeter Gyula,
fodrász.

2-1

Üzleti értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy

kész női ruharaktárral,

melylyel a helybeli piacot 25 év óta, vásárról vásárra meglátogatni szoktam és amelyben a legújabb divat szerinti esőköpenyek, női bundák és legújabb kis gigerli kabátok, vattás köpenyek és mantillók a legnagyobb választékban s mint eddig, most is a legjutányosabb árban kaphatók, a f. évi szeptemberi őszi vásárra is Szentesre jövök és itt, a vásártéren, a szabó sorban helyezem el árusátoromat.

A bizalom, mellyel irántam Szentes város és vidékének t. vevőközönsége eddig is mindenkor viselkedett, felbátorít arra, hogy árusátoromat ezuttal különös figyelmébe ajánljam.

Szentesen, 1890. szeptember hó.

Tisztelettel

GRÜNBLATT IGNÁ CZ,
Kecskemétről.

2-1